

ПРИТЕЖАТЕЛНИ, ВЪЗВРАТНИ, ПОКАЗАТЕЛНИ МЕСТОИМЕННИЯ

I. Граматика в таблици

Притежателни местоимения

Притежателните местоимения означават отношения на принадлежност. Граматическите категории, които характеризират тези местоимения, са лице, число, падеж, род, членуване.

Число	Лице	Пълни форми			Множествено число (много притежавани обекти)	Кратки форми	
		Единствено число (притежаван обект)	Мъжки род	Женски род			Среден род
Ед. ч. (един притежател)	1 л.	мой (ят/я)	моя (та)	мое (то)	мои (те)	ми	
	2 л.	твой	твоя	твое		твои	ти
	3 л. м.р.	негов (ият/ия)	негова	негово		негови	му
	ж.р.	нейн	нейна	нейно		нейни	й
	ср.р.	негов	негова	негово	негови	му	
Мн. ч. (много притежатели)	1.	наш (ият/ия)	наша (та)	наше (то)	наши (те)	ни	
	2.	ваш	ваша	ваше		ваши	ви
	3.	техен (техният)	тяхна	тяхно		техни	им

Внимание!

Кратките дателни форми на личните местоимения се употребяват и като притежателни. Затова би трябвало да се следи какво заместват – обекти или отношения на притежание.

Възвратни местоимения

Възвратните местоимения са два вида: лични и притежателни. Те насочват действието към извършителя му или притежаваното към притежателя му.

		Лични възвратни	Притежателни възвратни
Пълни форми	Именителен падеж	–	м.р. свой (ят/я) ж.р. своя (та) ср.р. свое (то) мн.ч. свои (те)
	Винителен падеж	(себе), себе си	
	Дателен падеж	(себе, себе си)	
Кратки форми	Именителен падеж	-	си
	Винителен падеж	се	
	Дателен падеж	си	

Внимание!

Възвратното лично местоимение никога не може да бъде подлог и затова няма форми за именителен падеж.

Често се правят грешки при употребата на притежателните кратки форми и възвратните притежателни кратки форми на местоименията. Срв. „Книгата **ми** е на масата“, но „Аз вземам книгата **си** от масата“, а не „Аз вземам книгата **ми** от масата“. Употребяваме възвратно притежателно местоимение, когато предметът (допълнението) е притежание на глаголното лице (подлога). Когато подлог е названието на притежавания предмет, а притежателят е обозначен с местоимение в ролята на допълнение, то тогава местоимението е притежателно.

Показателни местоимения

Местоимения, с които се посочват обекти, лица, предмети и др., както и техни качествени и количествени признаци, се наричат показателни местоимения. Граматически категории – род, число, падеж.

Видове показателни местоимения		Единствено число			Множествено число
		м.р.	ж.р.	ср.р.	
За лица и предмети	Близки	този (тоз)/ тоя	тази (таз)/ тая	това (туй)	тези (тез)/ тия

Видове показателни местоимения		Единствено число			Множествено число
		м.р.	ж.р.	ср.р.	
	Далечни	онзи/ оня	онази (оназ)/ оная	онова (онуй)	онези (онез)/ ония
За признаци		такъв онакъв инакъв толкав	такава онакава инаква толкава	такова онакова инакво толкаво	такива онакива инакви толкави
За количество		толкова			

II. Упражнения

I. Работете по модела:

Модел: Тази тетрадка твоя ли е? – Да, моя е.

1. Тези стихотворения негови ли са? – Да, са.
2. Вашите песни са страхотни. – Да, песни са страхотни.
3. Това моята салата ли е? – Да, салата е.
4. Тези знамена техни ли са? – Да, са.

II. Работете по модела:

Модел: Ние имаме внуци. Това са нашите внуци. Това са внуците ни.

1. Той има концерт. концерт започва. Започва концертът
2. Вие имате къща. къща е голяма и нова. Къщата е голяма и нова.
3. Мария говори български език. български език е добър. Българският е добър.
4. Ние купихме билети за кино. билети са за първия ред. Билетите са скъпи.
5. Те имат приятели. приятели са от Испания. Приятелите са дошли на гости в България.

III. Попълнете празните места с възвратно-личните местоимения *се* или *си*:

1. Студентите дават тетрадките на преподавателя.
2. Той облича палтото и обува обувките.
3. Всеки ден те срещат в ресторанта вечер.
4. Стефан приготвя закуска всяка сутрин.
5. Те виждат често с приятели.
6. Ние помагаме винаги.

IV. Работете по модела:

Модел: Моите родители заминаха. Родителите ми заминаха. Изпратих родителите си.

1. Твоите приятели дойдоха. Приятелитедойдоха. Посрещна приятелите
2. Неговите ученици избягаха. Учениците избягаха. Той намери учениците
3. Техните деца се изгубиха. Децата се изгубиха. Те търсят децата

Модел: На Милена майка ѝ е много добра. Тя каза на майка си, че много я обича.

1. (на Петър) Баща замина на работа в чужбина. Петър каза за, че е много строг.
2. (на сем. Иванови) Апартаментът е много уютен. Те харесват
3. (на теб и Иван) Дрехите са нови. Вие купувате от скъпи магазини.

V. Работете по модела:

Модел: Искаш ли този подарък? – Не, не искам този подарък. Искам онзи подарък.

1. Познаваш ли онази жена? – Не, не познавам жена. Познавам тази жена.
2. Виждаш ли този мъж? – Не, не виждам мъж. Виждам мъж.